

АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

1	Назва курсу	Сучасне українське суспільство: соціологічний аналіз
2	Опис змісту курсу, його складових тем	Курс «Сучасне українське суспільство: соціологічний аналіз» є спеціалізованою дисципліною для докторів філософії зі соціології, що забезпечує комплексне та системне розуміння трансформаційних процесів в Україні. Його головна мета – сформувати в аспірантів здатність до критичного аналізу соціальних змін, структурних перетворень та викликів, з якими стикається українське суспільство, використовуючи потужний апарат сучасної соціологічної теорії та емпіричних досліджень. Предметом курсу є сучасне українське суспільство як динамічний об'єкт, що перебуває в стані глибокої трансформації. Програма структурована навколо чотирьох ключових блоків: методологічні засади аналізу суспільства; детальний огляд трансформацій основних соціальних інститутів (політики, економіки, сім'ї, освіти, медіа) з обов'язковим гендерним виміром; альтернативні концептуалізації українського суспільства (наприклад, як суспільства ризику чи віртуального суспільства); та найактуальніший – соціологічний аналіз українського суспільства в умовах повномасштабної війни. Специфіка курсу полягає у його поєднанні теоретичної глибини з прикладною спрямованістю. Він не лише знайомить із ключовими концепціями вітчизняних та зарубіжних дослідників, але й навчає застосовувати ці знання для аналізу реальних соціальних проблем. Курс має виражений міждисциплінарний характер, інтегруючи підходи соціології, політології, культурології та медіа-досліджень. Особливу увагу приділено актуальній соціологічній аналітиці воєнного часу, включаючи дослідження соціальних ризиків, трансформації ідентичностей, нових форм солідарності та проблем повоєнної реконструкції. Важливим елементом є формування практичних дослідницьких навичок: від контент-аналізу наукових публікацій до критичної оцінки стану розробленості власної дослідницької проблеми. Таким чином, курс готує аспірантів не лише як пасивних споживачів знань, але й як активних суб'єктів академічної комунікації, здатних обґрунтовувати власну наукову позицію та робити оригінальний внесок у розуміння сучасного українського суспільства.
3	Рівень	Доктор філософії
4	Попередні умови вивчення курсу	Таких умов немає.
5	Цілі	Метою викладання навчальної дисципліни «Соціологія» є формування у студентів знань про сутність та особливості трансформаційних процесів у сучасному українському суспільстві, його основних сферах й соціальній структурі, пояснення логіки соціальних змін і дослідження чинників, що їх обумовлюють, та вмінь їх аналізувати за допомогою звернення до теоретичних та прикладних надбань сучасних соціологів.
6	Обов'язкові та вибіркові теми курсу	Тема 1. Сучасне суспільство як об'єкт соціологічного аналізу Тема 2. Особливості трансформації українського суспільства Тема 3. Альтернативні концепції сучасного українського суспільства Тема 4. Українське суспільство в умовах війни

7	<i>Бібліографія (до 10 пунктів)</i>	1. Злобіна О. Особливості мобілізації людського потенціалу в кризових умовах // Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Київ, 2015. Випуск 2 (16) 2. Історія української соціології. XIX-XXI: навчальний посібник / за редакцією В. П. Степаненка і К. В. Батаєвої. Київ: Інститут соціології НАН України, 2023. 566 с. 3. Катаєв С. Л. Сучасне українське суспільство : навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 200 с. 4. Круглий стіл “Системні ризики нестабільного суспільства: соціологічна аналітика” // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2020. №4. С.161–189. 5. Макеєв С. Повсякденні практики часів війни та економії// Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Київ, 2015. Випуск 2 (16). С. 92-97. 6. Медіа. Демократія. Культура / за ред. Н. Костенко, А. Ручки. Київ : ІС НАН України, 2008. 356 с. 7. Мінливості культури: соціологічні проєкції / Н. Костенко та ін.; за ред. Н. Костенко. Київ : Інститут соціології НАН України, 2015. 440 с. 8. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування : підручник. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2017. 342 с. 9. Пилипенко В. Є. Українська соціологія сьогодні: дослідження основних сфер життєдіяльності суспільства : монографія. Львів : ЗУКЦ, 2012. 326 с. 10. Ризики в сучасному нестабільному суспільстві: соціальні і культурні виміри; за ред. Л.Г. Скокової. Київ: Інститут соціології НАН України, 2021. 295 с. 11. Українське суспільство в умовах війни. 2022: Колективна монографія / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. член.-кор. НАН України, д. філос. н. Є. Головахи, д. соц. н. С. Макеєва. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. 410 с. 12. Українське суспільство в умовах війни. Рік 2023: Колективна монографія / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. член.-кор. НАН України, д. філос. н. Є. Головахи, д. соц. н. С. Макеєва. Київ: Інститут соціології НАН України, 2023. 343 с. 13. Шульга М. Ризики для інтеграції суспільства в умовах воєнного конфлікту // Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Київ, 2015. С. 505. 14. Ukrainian Sociology in the XXI Century: Theory, Methods, Research Results / edited by Vil Bakirov, Yevhen Golovakha. Kharkiv : V.N.Karazin Kharkiv National University, 2018. 560 P.
8	<i>Викладацький склад</i>	Кутирьова Віра Ігорівна , к.с.н., доцент, доцент кафедри соціології соціологічного факультету; vera.kutyreva@karazin.ua
9	<i>Тривалість вивчення курсу</i>	Семестр
10	<i>Форми та методи навчання</i>	Лекції, семінари. самостійна робота студентів Використовуються студентоцентрований, проблемно-орієнтований підходи, інтерактивні технології та активні методи навчання. Усні та письмові форми презентації результатів аналітичних завдань; метод дискусій у групах; метод ситуаційного аналізу; метод навчального кейс-стаді.

11	<i>Система оцінювання</i>	Контроль складається з <i>поточного</i> оцінювання: протягом семестру кожний студент одержує оцінку, що враховує активність студента під час обговорення тем на семінарах (50 балів), написання контрольної роботи (10 балів). <i>Семестрового контролю</i> : у формі заліку (40 балів) 100-бальна система оцінювання
12	<i>Мова</i>	Українська